

JOSEP RUAIX I VINYET

ELS AUTORS CATALANS ANTICS EN TRES ANTOLOGIES

Recentment han aparegut en el mercat tres reculls antològics de literatura catalana. Ens referim als següents:

— *Tria, antologia de la literatura catalana* (tres volums), a cura de Jordi GALÍ I HERRERA, coedició de Grup Promotor i Santillana, Barcelona 1981.

— *Garba, antologia de textos literaris catalans*, a cura de Glòria CASSALS, Manuel LLANAS, Ramon PINYOL I TORRENS i Llorenç SOLDEVILA, Edicions 62, Barcelona 1982² (primera edició: 1981).

— *Antologia escolar de la literatura catalana*, a cura d'Antoni COMAS, Fundació Mediterrània, Barcelona 1981.

El primer d'aquests reculls va destinat als darrers cursos de l'Educació General Bàsica. El segon, als cursos de batxillerat (BUP). El tercer s'adreça al món escolar en general.

Ens ha semblat, doncs, que un repàs de les tres antologies citades ens serviria per a veure quin tractament hi tenen els autors catalans antics i així podríem constatar de quina vigència gaudeixen en l'actual didàctica de la nostra llengua i literatura. És cert que la didàctica actual del català se serveix de molts altres manuals, però els tres esmentats, precisament perquè es presenten com a florilegis, ens oferiran d'una manera més clara i simple la panoràmica buscada.

Com se suposa, els textos seleccionats apareixen en les antologies en forma fragmentària, llevat dels textos més breus, que solen ésser alguns poemes. En tots, com és natural, l'ortografia és modernitzada; d'alguns, adreçats a escolars més joves, se n'ofereix una adaptació per al públic actual.

Tot seguit donem la relació, per ordre generalment cronològic, dels autors i textos triats per les antologies esmentades. Quan ho han estat per totes tres, els fem precedir de tres asteriscs; quan ho han estat per dues, de dos asteriscs; quan només per una, per un. El mateix fem en citar les diverses obres d'un mateix autor.

- * *Homilies d'Organyà (Dominica inicio Quadragesimae).*
- * Alfons EL CAST, *Per mantas guibas m'és datz.*
- * Guillem de CABESTANY, *Llegenda del cor menjat.*
- * Cerverí de GIRONA, *La cobla d'En Cerverí...*
- *** Ramon LLULL, *** *Cant de Ramon*, *** *Llibre d'Amic e Amat* (versió modernitzada en «Tria»), ** *Llibre de les bèsties*, ** *Llibre d'Evast e Blanquerna*, * *Llibre de contemplació en Déu*, * *Plant de la Verge*, * *Llibre qui és de l'orde de cavalleria*, * *Llibre d'Ave Maria.*
- *** JAUME I, *Crònica o Llibre dels Feits.*
- *** Bernat DESCLOT, *Crònica o Llibre del Rei En Pere.*
- *** Ramon MUNTANER, *Crònica* (versió modernitzada en un fragment de *Tria*).
- * Pere EL CERIMONIÓS, *Crònica.*
- ** Francesc EIXIMENIS, * *Terç del «Crestià»*, * *Dotzè del «Crestià»*, * *Llibre de les dones*, * *Regiment de la cosa pública*, * *Faula de la somera que es volia pintar.*
- ** Sant Vicent FERRER, * *Sermó de Quaresma*, * *Sermó*, * *L'avariciós i l'envejós i Com cal fer oració* (adaptacions modernes dins *Tria*).
- *** Bernat METGE, *** *Lo somni*, * *Sermó.*
- * Pere MARC, *Cançó d'opòsits.*
- * Andreu FEBRER, *Poesies (Si en lo món fos gentilesa perduda...).*
- ** Jordi de SANT JORDI, ** *Poesies (Jus lo front port vostra bella semblança...)*, ** *Presoner (Deserts d'amics, de béns e de senyor...).*
- * *Disputació d'En Buc ab son cavall* (anònim s. XIV).
- *** Ausiàs MARC, *** *Cant espiritual*, ** *Lleixant a part l'estil dels trobadors...*, ** *No em pren així com al petit vailet...*, * *Veles e vents han mos desigs complir...*, * *Així com cell qui es veu prop de la mort...*, * *Així com cell qui en lo somni es delita...*, * *Pren-me enaixí com al patró que en platja...*, * *Colguen les gents ab alegria festes...*, * *Qui no és trist, de mos dictats no cur...*
- ** *Curial e Güelfa* (anònim s. XV).
- *** Joanot MARTORELL, *** *Tirant lo Blanc*, * *Lletra de batalla.*
- ** Jaume ROIG, *Espill.*
- ** Joan ROÍS DE CORELLA, ** *Balada de la garsa i l'esmerla*, ** *Història de Leànder i Hero*, * *Mort per amor*, * *Oració a la Verge Maria*, * *Tragèdia de Caldesa.*
- * *Espill de la vida religiosa* (anònim s. XVI).
- * Pere SERAFÍ, *Volent amor venjar tan gran cruesa...*, *Si em lleví de bon matí...*
- * Joan TIMONEDA, *Bella, de vós só enamorós.*

- * Joan FERRANDIS D'HERÈDIA, *La vesita*.
- ** Francesc VICENÇ GARCIA (Rector de Vallfogona), * *A una hermosa dama de cabell negre*, * *Elogia un galant la hermosura de una dama*, * *A la expressiva senzillesa de la llengua catalana*, * *Al desdenyós mirar d'una dama*, * *No més comparacions...*, * *A les vanitats mundanes*, * *A una mossa gravada de verola*, * *No és menester que em digau...*
- ** Francesc FONTANELLA, * *Fúnebre obsequi a una eclipsada bella...*, * *Giletès*, * *A la mort de Nise*, * *Lo desengany*.
- * Joan RAMIS, *Ègloga de Tirsis i Filis*.
- * Ignasi FERRERES, *Soliloqui de Caijàs*.
- ** Rafael d'AMAT I DE CORTADA (Baró de Maldà), *Calaix de sastre*.
- * Josep Pau BALLOT, *Gramàtica i apologia de la llengua catalana*.

De la poesia popular tradicional (que ens ha pervingut amb els trets lingüístics del segle XVIII), les antologies recullen: * *El comte Arnau*, * *Bac de Roda*, * *Quan ve la nit*, * *La cançó que m'haveu dita*, * *El mariner*, * *El testament d'Amèlia*, * *La filadora*, * *Els tres tambors*, * *Don Joan de Serrallonga*, * *El bon caçador*, * *L'Hereu Riera*, * *El desembre congelat*, * *El rabadà*, * *Fum, fum, fum*, * *Goigs del Roser de tot l'any*, * *La Mare de Déu quan era xiqueta*, * *Els villancets de les albaides d'Urgell*, * *Cançons de pandero* (selecció), * *Cançons de bressol* (selecció).

En compilar aquesta petita estadística no era la nostra intenció de treure'n gaires conclusions ni d'enfocar-la amb mirada crítica. Primerament, perquè la base sobre la qual podríem operar és molt reduïda. Segonament, perquè són reculls condicionats pels programes escolars als quals volen servir de subsidi, i ja se sap que la nostra realitat escolar dista molt d'ésser normal pel que fa a la llengua i la literatura pròpies de la nostra terra. Més aviat preteníem que hom pogués veure, en un cop d'ull sumari, per on anaven els trets. I això queda força clar.

Això no obstant, sí sembla que cal fer una pregunta: a què respon la presència de textos antics en reculls de tipus didàctic: només a la necessitat de presentar mostres d'una determinada història literària o també a l'interès d'oferir models d'escriure dignament en català? Si aquest segon membre de l'alternativa no ha d'ésser exclòs, sembla que en tota antologia de la literatura catalana no hauria de mancar alguna mostra del gènere epistolar, no sols abundant entre nosaltres ans encara cultivat per alguns dels grans mestres de la prosa catalana, com poden ésser Bernat Metge o Felip de Malla.